

Wniosek

Wysoki Sejm raczy uchwalić, aby list otwarty Pana Juliusza Ozdoby Florkiewicza poddać ocenieniu Komisji.

Ks. Król

wnioskodawca.

*Ks. Wierzchlejski,
ks. Stupnicki,
Włodek
Michalski,
Dct. Czyrniański,*

*Kuczkowski,
ks. Chełmecki,
ks. Stepek,
Dct. Rutowski,
Szaskiewicz,*

*Jan Turczyn,
Wiśniewski,
Garbaczyński,
Kobylarz,
Podlewski,*

LIST OTWARTY

Juliusza Ozdoby Florkiewicza, do Szanownych Posłów Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Potrzeba zniesienia prawa propinacyjnego wielostronnie wypowiedzianą została; kraj orzekł już w tej mierze, wydając za pośrednictwem swego Organu Sejmowego odpowiednią uchwałę. Idzie więc tylko o skreślenie zasady wykupna, uprawnionym niezaprzeczalnie przynależnego.

Prawo propinacyi trunków nie jest żadnym przywilejem, żadną wyjątkową własnością; ma ono bowiem wszelkie znamiona, wszelkie warunki każdej w ogóle zwyczajnej własności przysługujące; jest ono od wieków faktycznie bezprzeszkodnie pod opiekuńczą egidą ustawodawstwa i Rządów wykonywane, wielokrotnymi rozporządzeniami określane i poręczane. Nie jest ono żadną fikcją, żadnem nadużyciem, ale jest wyraźnym *niezaprzeczalnem prawem własności*; na prawie propinacyi opierają się zarówno hypoteczne wierzytelności, posiada więc cechę i prawa każdej nieruchomości wspólne.

Znieść prawo propinacyjne, a nie dać onegoż Właścicielom odpowiedniego słusznego wynagrodzenia, jest pogwałceniem zasady prawa własności, będącego kardynalną podstawą dotychczasowego społecznego organizmu. Taki przecież charakter znamionuje Projekt przez Wysoki Wydział Krajowy na posiedzeniu Sejmowém 17 Stycznia 1874 r. wniesiony; pozostawione bowiem Właścicielom i prawa propinacyjnego użytkowanie przez ciąg 25 lat i wydanie onymże certyfikatów, pod obowiązkiem płacenia 2% a ewentualnie 7% od *wypośredkowanego* kapitału, *nie jest w rzeczywistości żadnem wynagrodzeniem*; skoro *wywłaszczeni* swym własnym groszem mieliby tworzyć fun-

dusz wypłaty kuponów i umorzenia kapitału w formie certyfikatów otrzymanego. Zrzekający się takiego fikcyjnego wynagrodzenia w korzystniejszych znalazłby się warunkach, składając bowiem pomienione kwoty procentowe, nie funduszowi propinacyjnemu, lecz bezpośrednio do kasy oszczędności lub którego banku, i tamże takowe kapitalizując, stałby się po upływie 25 lat posiadaczem większego kapitału, aniżeli nominalna wartość przypadających certyfikatów; obok tego oszczędza się koszta zatrudnienia towarzyszące przeprowadzeniu likwidacyjnej pertraktacji. Obowiązek płacenia corocznie 2% lub 7% obciążałby nieodwołalnie wywłaszczonych przez 25 lat, chociażby nawet w ciągu powyższego okresu, (wskutek nieprzewidzianych społecznych lub też administracyjnych okoliczności), wywłaszczony mniejszyby dochód z propinacyi pobierał, lub nawet takowy w zupełności postradał, i wpływ propinacyjny nie wystarczyłby już nawet na pokrycie nałożonej opłaty wykupna, — od której wszakże wywłaszczeni nie mogliby być uwolnionymi, z uwagi, iż znaczna część certyfikatów przeszłaby bezwzględnie w obce posiadanie.

Wreszcie położone przez Wysoki Wydział zasady wykupna, stałyby się niebezpiecznym *nowatorstwem* w prawie własności, niebezpiecznym prejudykatem w stosunkach społecznych. Przynałeczne właścicielom propinacyi wynagrodzenie, udzielonem być winno bez żadnego obciążenia krajowego budżetu. W tym więc celu streszczam tu dwa projekta, odnośnie do zasady, któraby za podstawę służyła, mianowicie :

ad A) Projekt pierwszy.

- §. 1. Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów, służąca właścicielom dóbr tabularnych, miastom, i t. d. znosi się od chwili przeprowadzenia oblikwidacyi, za odpowiednim wynagrodzeniem.
- §. 2. Kapitał wynagrodzenia wymierzony będzie na podstawie przeciętnego rocznego dochodu z propinacyi, któryto dochód ma być wypośrodkowanym z ostatnich lat 6ciu i skapitalizowany pomnożeniem przez 16cie.
- §. 3. Właściciele prawa propinacyjnego otrzymają certyfikaty w wartości nominalnej kapitału w powyższy sposób obliczonego, wraz z kuponami 5% półrocznie wypłacanymi. Spłata certyfikatów nastąpi przez losowanie.
- §. 4. Fundusz wypłaty kapitału i kuponów powstaje:
 - a) Z opłat składanych przez szynkarzy (§. 6).
 - b) Z kar defraudacyjnych i przekroczeń przepisów policyjno-szynkowych.
- §. 5. Konsensa na wyszynki napojów w gminach i miastach, wydawać będzie c. k. Władza finansowa, lub Magistrat, odnośnie do istniejących przepisów. Ilość takowych zastosowaną będzie do potrzeby i okoliczności miejscowych, bez względu na liczbę istniejących szynków w chwili zniesienia prawa propinacyjnego.
- §. 6. Szynkarze oprócz opłat c. k. skarbowi przynależnych, uiszczać będą *opłatę propinacyjną* na rzecz funduszu wykupna.
- §. 7. Kwota pieniężna potrzebna na oprocentowanie kapitału wykupna (w całym kraju zbiorowo obliczonego), wraz ze spłatą wylosowanych certyfikatów, rozkładaną będzie corocznie ogółem na szynkarzy w Królestwie Galicyi z W. Ks. Krakowskiem na podstawie opłacanego przez nich podatku dochodowego.
- §. 8. Powyższa opłata na fundusz propinacyjny ustaje po zupełnem umorzeniu certyfikatów.
- §. 9. Ustawa określi szczegółowo: przeprowadzenie oblikwidacyi i wykupna prawa propinacyjnego, wystawienie certyfikatów, onychże umorzenie, tudzież pobór opłaty propinacyjnej od szynkarzy.

Powyższy projekt łatwy w wykonaniu, przedstawia żądane warunki, znosi natychmiastowo wyłączność prawa propinacyjnego, wynagradza wywłaszczonych, nie pociągając ich wcale do płacenia funduszu wykupna, nie obciąża kontrybuenta ani szynkarza. Zaprowadzenie bowiem *opłaty propinacyjnej* w celu utworzenia funduszu wykupu, i nałożenie takowej na szynkarzy (§. 6), jest operacją finansową, nie obarczającą szynkarzy żadnym nowym w rzeczywistości ciężarem. Wszakże jest tu podstawą: Zniesienie odrazu wyłączności prawa wyszynku, za spłatą certyfikatami oprocentowanymi, na pokrycie których użytym będzie zysk z propinacji, przez onéjże właścicieli dotąd pobierany, a po ich spłaceniu certyfikatami, takowy wpływać ma do funduszu wykupna, pod nazwą *opłaty propinacyjnej*, przez ciąg czasu, do zupełnego certyfikatów umorzenia. Rozkład *opłaty propinacyjnej* nastąpi w ten sposób, jak pobór należitości indemnizacyjny uwolnienia gruntowego, z tą atoli różnicą, iż takowa jest pobieraną od wszystkich podatków stałych, zaś *opłata propinacyjna* wnoszona być ma jedynie przez szynkarzy na podstawie cyfry podatku dochodowego przez onychże ze swego przedsiębiorstwa opłacanego. Śmiem twierdzić, iż po umorzeniu wykupu propinacji w sposób powyżej wskazany, nasz kraj zażąda utrzymania nadal *opłaty propinacyjnej* z przeznaczeniem na fundusz gminny lub powiatowy, w celu zapobieżenia nadmiarowemu obniżeniu ceny napojów gorących, mogącemu niekorzystnie wpływać na moralność naszej ludności.

ad B) Projekt drugi.

- §. 1. Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów, utrzymuje się nadal przez pewien ciąg lat.
- §. 2. Tworzy się fundusz indemnizacyjny krajowy, który nabywa na swą własność prawo wyrobu i wyszynku, za udzieleniem stosownego wynagrodzenia.
- §. 3. Kapitał wynagrodzenia wymierzonym będzie na podstawie przeciętnéj rocznego dochodu, *wypośredkowanego* z ostatnich lat 6, i skapitalizowany pomnożeniem przez 16.
- §. 4. Właściciele prawa propinacyjnego otrzymają certyfikaty wartości nominalnéj kapitału w powyższy sposób obliczonego, wraz z kuponami 5%₀ półrocznie wypłacanemi.
Spłata certyfikatów nastąpi przez losowanie.
- §. 5. Fundusz wypłaty kapitału i kuponów powstaje:
 - a) z dechodu wydzierżawienia prawa propinacyjnego (§. 6),
 - b) z zapłat od powstających nowych gorzelni
 - c) z kar defraudacyjnych i przekroczeń przepisów policyjno-szynkowych.
- §. 6. Fundusz propinacyjny krajowy, jako nabywca prawa propinacyjnego, wydzierżawiać takowe będzie. Dochód z tąd powstały służyć ma na oprocentowanie i umorzenie certyfikatów.
- §. 7. Po całkowitéj spłacie certyfikatów, fundusz krajowy przestaje być właścicielem wyłączności prawa propinacyjnego, które w zupełności naówczas się znosi.
- §. 8. Ustawa określi przeprowadzenie oblikwidacyi i wykupna prawa propinacyjnego, zarząd takowym jako na własność funduszu przechodzącym, tudzież sposób oprocentowania i umorzenia certyfikatów.

Projekt niniejszy ulega pewnym trudnościom w przeprowadzeniu, zwłaszcza ze względu na kosztą zarządu i wydzierżawienia prawa propinacyjnego.

Z tych więc powodów dogodniejszym i bardziej wszechstronnym interesom odpowiednim, przedstawia się **Projekt pierwszy** przynoszący zarazem i tę przeważną korzyść, że wyłączność wyrobu i wyszynku gorących napojów odrazu zniesioną zostaje.

Przed wielu jeszcze laty wskazywałem potrzebę uregulowania stosunków propinacyi i onéjże wykupna. Przetawilem nawet w téj mierze odpowiednie projekta w formie petycyi do Wysokiego Sejmu krajowego, przesyłając takową w 1866 r. na ręce Szanownego Posła L. W., który atoli odmówił wniesienia jéj do Izby sejmowéj, zapewne z powodu, że moje projekta nie z jego pochodziły inicjatywy, zamieszczonemi atoli zostały w „Czasie“ Nr. 23 1866 r. i w innych dziennikach.

W końcu winienem nadmienić : Projekt przez Wys. Wydział przedstawiony **wywłaszcza, a nie wynagradza**, nie może więc zadowolnić uprawnionych, odpowiadając jedynie życzeniom wątpliwych *zwolenników* prawa własności. Projekt pierwszy powyżéj ad A. skreślony, łatwy w wykonaniu, posiadający warunki słusznym wymaganiom odpowiadające, ośmielam się polecić przychylnemu uznaniu i poparciu ze strony Szanownych Posłów nasze Wysokiej Izby Sejmowéj.

Młoszowa, dnia 3 Kwietnia 1875 r.

Juliusz Ozdoba Fiorkiewicz,
Członek Krakowskiéj Akademii Umiejętności,
Właściciel dóbr ziemskich.